

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Olsztynie

LOL.410.011.02.2021

Pani
Marta Kamińska
Wójt Gminy
Urząd Gminy w Barcianach
ul. Szkolna 3
11-410 Barciany

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/21/005 – Realizacja wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu”.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Gminy w Barcianach, ul. Szkolna 3, 11-410 Barciany (dalej: Urząd, Gmina)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Marta Kamińska, Wójt Gminy Barciany, od 18 października 2018 r.(dalej: Wójt).
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Działania gminy w zakresie określenia potrzeb i zapewnienia warunków, w tym finansowych, realizacji zadań określonych w wieloletnim rządowym programie „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023¹ (dalej: Program). 2. Działania gminy (organu prowadzącego szkoły) w zakresie realizacji wsparcia, o którym mowa w Programie. 3. Sprawozdawczość z wykonania zadań w ramach przyznanego wsparcia finansowego z Programu.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2019 r. do czasu zakończenia kontroli, tj. do 28 września 2021 r.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Olsztynie
Kontrolerzy	1. Agnieszka Kielbik, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOL/81/2021 z dnia 28 czerwca 2021 r. 2. Anna Kamińska – Bisior, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOL/99/2021 z dnia 1 września 2021 r. (akta kontroli str.1-5)

II. Ocena ogólna kontrolowanej działalności³

OCENA OGÓLNA

W okresie objętym kontrolą Gmina zapewniła przygotowanie kadrowe i organizacyjne do realizacji zadań związanych Programem. Wnioski Wójta o przyznanie dotacji, w tym o zwiększenie udziału dotacji, poprzedzono analizą. W okresie pandemii COVID-19 uwzględniono skutki zmiany organizacji i funkcjonowania placówek oświatowych, a także ograniczenia w życiu społecznym w planowanych działaniach w zakresie udzielanej pomocy. Gmina zapewniła właściwy poziom dofinansowania dotowanych zadań w ramach Programu.

Gmina zapewniła przekazywanie Wojewodzie Warmińsko-Mazurskiemu⁴ w terminie do 20 stycznia następnego roku informacji rocznej o realizacji modułu 1 i 2 Programu. Na ogół terminowo przekazywała do Kuratorium Oświaty w Olsztynie⁵ sprawozdania i rozliczenia umów dotacji w ramach modułu 3. Rozliczenia te zawierały pełne dane, zgodne z informacjami przekazanymi przez szkoły.

Stwierdzone dotyczyły nierzetelnej weryfikacji wniosków o dofinansowanie złożonych do Urzędu przez szkoły oraz uwzględnienia w zbiorczym wniosku do

¹ Przyjęty uchwałą Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023 (M.P. poz. 1007).

² Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, ze zm., dalej: ustawa o NIK.

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Dalej: Wojewoda.

⁵ Warmińsko-Mazurski Kurator Oświaty realizuje zadania Wojewody daj nazwę aktu prawnego określone w rozporządzeniu Rady Ministrów z 5 lutego 2019 r. (Dz. U. poz. 267) na podstawie pełnomocnictwa Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z 6 marca 2019 r., dalej: Kuratorium.

Wojewody wniosków szkół, które zostały złożone do Gminy z siedmiodniowym opóźnieniem. Było to niezgodne z zapisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 5 lutego 2019 r. w sprawie realizacji modułu 3 wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” dotyczącego wspierania w latach 2019-2023 organów prowadzących publiczne szkoły podstawowe w zapewnieniu bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki przez organizację stołówek i miejsc spożywania posiłków⁶, które zobowiązywały Gminę do nieobjęcia wnioskiem o wsparcie finansowe, wniosków z szkół złożonych do Urzędu po terminie. W konsekwencji Gminie została przyznana dotacja w kwocie 79 tys. zł. Gmina wbrew zapisom umów dotacji nie prowadziła wyodrębnionej ewidencji księgowej środków otrzymanych z dotacji, środków własnych przeznaczonych na realizację zadań oraz wydatków dokonywanych z tych środków w ramach Programu. Nie zapewniła także w pełni skutecznego nadzoru nad realizacją przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej⁷ zadań w ramach modułu 1 i 2.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowe kontrolowanej działalności⁸

OBSZAR

1. Działania gminy w zakresie określenia potrzeb i zapewnienia warunków, w tym finansowych, realizacji zadań określonych w Programie

Opis stanu faktycznego

1.1. W okresie objętym kontrolą zadania i strukturę organizacyjną Urzędu określało zarządzenie nr 28/2009 Wójta w sprawie wprowadzenia regulaminu organizacyjnego Urzędu Gminy Barciany⁹. Obowiązujący Regulamin organizacyjny nie zawierał zapisów odnoszących się wprost do realizacji zadań objętych Programem.

Wójt zarządzeniem nr 93/2018 z 31 grudnia 2018 r. w sprawie realizacji Wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu na lata 2019 - 2023” upoważnił kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej¹⁰ do realizacji Programu w zakresie modułu 1 i 2. Pracownicy upoważnieni zostali do prowadzenia postępowań i oceny spełniania warunków otrzymania pomocy. Zgodnie z ww. zarządzeniem w GOPS przechowywana miała być dokumentacja dotycząca podejmowanych działań w ramach ww. modułów.

Zarządzenie to zawierało zapis, zgodnie z którym przyznanie pomocy w zakresie dożywiania nie wymagało wydawania decyzji administracyjnych. Przedmiotowe zarządzenie zostało zmienione w trakcie czynności kontrolnych poprzez usunięcie ww. zapisu.

W Urzędzie do 28 września 2021 r. nie określono pisemnych zasad sprawowania nadzoru nad działalnością GOPS.

Wójt wyjaśniła, iż kwestie nadzoru winny być uregulowane. Wskazała, iż ponosi odpowiedzialność za nadzór nad tą jednostką. Faktycznie zadania te wykonywała sekretarz Gminy w ramach kontroli zarządczej.

Realizacją zadań w ramach modułu 3 (organizacja stołówek oraz miejsc spożywania posiłków w szkołach) zajmowali się pracownicy Urzędu. Od 1 lutego 2019 r.

⁶ Dz. U. poz. 267, dalej: rozporządzenie RM w sprawie modułu 3.

⁷ Dalej: GOPS.

⁸ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁹ Ze zm. dalej: Regulamin organizacyjny.

¹⁰ Dalej: GOPS.

w referacie ogólnym Urzędu wydzielono¹¹ stanowisko do spraw oświaty, kultury, sportu i rekreacji. Na dzień 20 września 2021 r. w Urzędzie nie było osoby zatrudnionej na takim stanowisku. Pracownikom Urzędu zajmującym się działaniami w ramach modułu 3 przypisano w zakresach ich obowiązków służbowych realizację zadań dotyczących rządowych programów, projektów, w tym przygotowywanie wniosków, sprawozdań oraz rozliczeń m.in. w ramach Programu. Dodatkowo w zakresach obowiązków pracownikom referatu budżetu i finansów Urzędu określono, iż realizować będą zadania dotyczące prowadzenia ewidencji i księgowości w zakresie rządowych programów. W okresie objętym kontrolą zadania dotyczące Programu realizowało łącznie od dwóch do czterech pracowników Urzędu.

(akta kontroli str.6-42)

Na terenie Gminy znajdowało się pięć punktów, w których wydawane były posiłki dla dzieci objętych pomocą w zakresie dożywiania. Punkty te znajdowały się w placówkach oświatowych (szkołach i przedszkolach) zlokalizowanych na terenach wiejskich. Przez cały okres objęty kontrolą nie tworzone nowych miejsc wydawania posiłków ani nie likwidowano istniejących wcześniej punktów.

(akta kontroli str.43)

Wójt, dwoma zarządzeniami¹², udzieliła kierownikom GOPS upoważnienia do wydawania decyzji administracyjnych w sprawach z zakresu pomocy społecznej. Ponadto kierownicy otrzymali również upoważnienia do podejmowania wszelkich działań z ramienia Gminy, w tym również wydawania decyzji, zaciągania zobowiązań finansowych i dokonywania płatności w ramach Programu, realizowanych na podstawie umów zawartych z Wojewodą¹³.

(akta kontroli str.44-50)

Po wprowadzeniu stanu zagrożenia epidemicznego¹⁴ w Gminie nie wprowadzono pisemnych procedur dotyczących zadań w ramach Programu.

Wójt wyjaśniła, iż zgodnie z wytycznymi Wojewody¹⁵ w okresie zamknięcia placówek edukacyjnych, w których stołówka szkolna była nieczynna i uczeń nie miał możliwości spożywania posiłków była możliwość przyznania na ten okres świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności. Zgodnie z ww. wytycznymi środki na posiłek zostały przesunięte na świadczenia pieniężne.

(akta kontroli str.51-74)

Na stronach internetowych Gminy¹⁶, w latach objętych kontrolą, zamieszczono uchwały Rady Gminy dotyczące Programu, a w mediach społecznościowych informacje o zrealizowaniu zadania ze środków pochodzących z Programu oraz udostępniono informacje GOPS, dotyczące możliwości składania podań o pomoc w ramach Programu. Wójt wyjaśniła, iż w 2020 r. podczas epidemii, osobom starszym, samotnym i niepełnosprawnym dowożone były do domów racje

¹¹ Zarządzeniem 7/2019 z dnia 25 stycznia 2019 r. w sprawie zmiany Regulaminu organizacyjnego Urzędu Gminy w Barcianach.

¹² Nr 49/2016 Wójta Gminy Barciany z dnia 27 maja 2016 r. oraz nr 61/2019 Wójta Gminy Barciany z dnia 9 maja 2019 r. w sprawie udzielenia upoważnień.

¹³ Umowy PS-I.946.15.51.2019 z dnia 18 marca 2019 r., PS-I.946.15.51.2020 z dnia 17 marca 2020 r. oraz PS-I.946.15.51.2021 z dnia 18 lutego 2021 r.

¹⁴ Wprowadzono rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 13 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu zagrożenia epidemicznego Dz.U. poz. 433, ze zm.; rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie odwołania na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu zagrożenia epidemicznego - Dz.U. poz. 490.

¹⁵ PS-I.946.21.2020 z dnia 10 listopada 2020 r.

¹⁶ www.bip.barciany.pl; www.barciany.pl

żywnościowe oraz potrawy przygotowane przez Koło Gospodyń Wiejskich¹⁷. Ponadto wspólnie z organizacjami pozarządowymi organizowana była akcja dystrybucji potraw.

(akta kontroli str. 73-85)

W latach objętych kontrolą Gmina nie podejmowała współpracy z organizacjami pozarządowymi w zakresie przeciwdziałania problemom niedożywienia. Mieszkańcy Gminy korzystali z Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014 – 2020 Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD), Podprogram 2018¹⁸ koordynowanego przez jednostkę organizacyjną Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej Zarząd Rejonowy w Bartoszych. Pomocy w latach 2018/2019 udzielono 1540 osobom z 612 rodzin. W latach 2019/2020 pomoc taką uzyskało 1 300 osób w 582 rodzinach.

(akta kontroli str. 86-94)

W latach 2019 - 2021 (I półrocze) nie odnotowano wpływu skarg na działania Gminy (lub GOPS) związanych z zapewnieniem pomocy w ramach Programu.

(akta kontroli str. 95)

W okresie objętym kontrolą w Urzędzie przeprowadzona została przez Warmińsko-Mazurski Urząd Wojewódzki¹⁹ jedna kontrola problemowa dotycząca prawidłowości wykorzystania i rozliczania dotacji otrzymanych z budżetu państwa na realizację zadań oświatowych, w tym Programu za rok 2020 r. W zakresie Programu działania jednostki oceniono pozytywnie, nieprawidłowości dotyczyły nierzetelnego prowadzenia ksiąg, tj. błędnych opisów dokumentacji księgowej, braku wyodrębnienia ewidencji księgowej. W odpowiedzi na wystąpienie pokontrolne Wójt poinformował jednostkę kontrolującą, iż zobowiązano pracowników do rzetelnego prowadzenia ksiąg rachunkowych, poprawnego opisywania dowodów księgowych oraz prowadzenia wyodrębnionej ewidencji księgowej. Do 23 września 2021 r. nie wyodrębniono ewidencji księgowej dla wydatków ponoszonych w ramach Programu.

(akta kontroli str. 96-131, 318-321 i 348-351)

1.2 W okresie objętym kontrolą Gmina posiadała opracowaną strategię rozwiązywania problemów społecznych²⁰. Z treści Strategii wynikało, iż jej celem było wzmacnianie trwałości rodziny i przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom dezorganizującym życie rodzinne poprzez działania polegające na zabezpieczeniu potrzeb bytowych dzieci i młodzieży (np. zabezpieczenie posiłków i stypendiów). Nie zawierała ona natomiast zapisów dotyczących objęcia pomocą w zakresie dożywiania osób starszych, niepełnosprawnych i przewlekle chorych. Ww. strategia nie zawierała prognozy zmian w zakresie nią objętych (opisano w pkt 1 sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”).

W kontrolowanym okresie obowiązywały następujące uchwały Rady Gminy Barciany związane z tematyką dożywiania:

- nr III/26/2018 Rady Gminy Barciany z dnia 28 grudnia 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego gminnego programu osłonowego „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023;
- nr III/27/2018 Rady Gminy Barciany z dnia 28 grudnia 2018 r. w sprawie podwyższenia kryterium dochodowego uprawniającego do przyznania

¹⁷ Działań tych nie zrealizowano w ramach Programu, bowiem nie były one raportowane w rocznych informacjach o jego realizacji złożonych do Wojewody.

¹⁸ Realizowano do 31 sierpnia 2019 r.

¹⁹ Kontrola przeprowadzona od dnia 21 kwietnia 2021 r. do dnia 28 maja 2021 r.

²⁰ Uchwała nr XXXVIII/218/2016 Rady Gminy Barciany z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie uchwalenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Barciany na lata 2016-2025 (dalej: Strategia).

świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności dla osób objętych wieloletnim rządowym programem „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 – 2023. Na mocy ww. uchwały podwyższono do 150% kryterium dochodowe, o którym mowa w ustawie o pomocy społecznej, dla celów przyznawania pomocy w formie świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności dla osób i rodzin wymienionych w Programie;

- nr III/28/2018 Rady Gminy Barciany z dnia 28 grudnia 2018 r. w sprawie określenia zasad zwrotu wydatków na świadczenia w formie posiłku albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych dla osób objętych wieloletnim rządowym Programem „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 – 2023. Na mocy ww. uchwały odstąpiono od żądania zwrotu wydatków za udzielone świadczenie w formie posiłku albo świadczenie rzeczowe w postaci produktów żywnościowych.

Akty te zostały przyjęte 28 grudnia 2018 r., a uchwały dotyczące podwyższenia kryterium dochodowego oraz określenia zasad zwrotu wydatków weszły w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko-Mazurskiego²¹, z mocą obowiązującą do dnia 1 stycznia 2019 r. Przyjęcie ww. uchwał związanych z realizacją Programu nastąpiło 29 dni po dniu, w którym GOPS opublikowała na stronach internetowych informację o możliwości składania wniosków dotyczących dożywiania w jego ramach.

Wójt wskazała, iż projekty uchwał zostały sporządzone w dniu 11 grudnia 2018 r. i po wyczerpaniu ścieżki opiniowania przekazane do radnych wraz z zawiadomieniem o zwołanej sesji Rady Gminy w dniu 28 grudnia 2018 r. Wskazała ponadto, iż podjęte uchwały zawierały zapisy o tym, iż obowiązują od dnia 1 stycznia 2019 r.

NIK zauważyła, że podjęcie działań przez Urząd zmierzających do realizacji Programu oraz przyjęcie ww. uchwał w dniu 28 grudnia 2018 r. spowodowało iż jednostka realizująca zadania w ramach modułu 1 i 2 tj. GOPS rozpoczęła udzielanie pomocy w ramach Programu przed wydaniem decyzji, od dnia 2 stycznia 2019 r.

Realizatorem celów określonych w Strategii był GOPS. Przyjęto, iż wskaźnikiem jego realizacji będzie liczba dzieci objętych wsparciem. Zapisano także, iż Strategia będzie na bieżąco monitorowana i ewaluowana, a dane z realizacji zadań wynikających ze strategii będą corocznie przedstawiane w ramach sprawozdania z realizacji zadań GOPS. Wskazano ponadto, iż realizacja proponowanych celów i działań nastąpi m.in. przy wykorzystaniu środków z budżetu państwa (dotacji) oraz Programu dostarczania żywności FEAD.

Strategia w latach objętych kontrolą nie była aktualizowana.

Wieloletni program osłonowy dotyczył zapewnienia posiłku dzieciom, uczniom i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji. Koordynatorem ww. programu był GOPS. Zakres przedmiotowy i podmiotowy ww. programu osłonowego był zgodny z zapisami rozdziałów III.1.1 do III.1.3 Programu.

(akta kontroli str. 52-72, 76-85, 132-152)

1.3. W okresie objętym kontrolą za przygotowanie i przedstawianie do akceptacji Wójtowi wniosków o przyznanie dotacji odpowiedzialny był kierownik GOPS. Ze złożonych w latach 2019 – 2021 do Wojewody wniosków²² wynika, iż podstawą do określenia potrzeb finansowych były dane dotyczące poziomu bezrobocia,

²¹ Ogłoszone w Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 15 stycznia 2019 r. poz. 396 i 397.

²² Wnioski o zwiększenie dotacji oraz ustalenie udziału środków własnych gminy na poziomie nie mniejszym niż 20% przewidywanych kosztów realizacji Programu „Posiłek w szkole i w domu”.

udzielenia świadczeń w zakresie dożywiania w roku poprzedzającym złożenie wniosku. Ponadto kierownik GOPS wyjaśnił, iż brano pod uwagę także dane dotyczące liczby uczniów uczęszczających do szkół na terenie Gminy oraz ustaloną stawkę za jeden pełen obiad, liczbę rodzin zamieszkujących Gminę spełniających kryteria dochodowe określone w ustawie o pomocy społecznej. Brane pod uwagę były także: liczba wniosków o przyznanie pomocy w formie zasiłku celowego na zakup żywności oraz liczba osób w rodzinach ubiegających się o taką formę pomocy finansowej. Dane te posłużyły do stworzenia planu finansowego oraz opracowania treści wniosku przekazanego do Wojewody.

(akta kontroli str. 153-182)

Przy ustalaniu potrzeb finansowych na 2020 r. dokonano ponownej weryfikacji potrzeb w zakresie realizacji Programu. Wnioskowano o zmianę przewidywanego kosztu realizacji Programu w stosunku do pierwotnie złożonego wniosku, bowiem kwoty pierwotnie obliczone zostały na podstawie danych sprzed okresu pandemii COVID-19. Stan zagrożenia epidemicznego oraz wprowadzone w związku z nim zamknięcie placówek spowodowało wzrost wydatków na realizację Programu. W ocenie Wójt niemożliwe było precyzyjne oszacowanie potrzeb jego na realizację. Zgodnie z wyjaśnieniami Wójt w 2020 r. środki finansowe zaplanowane na realizację dożywiania w formie posiłku w szkole zostały w Gminie przesunięte na świadczenia pieniężne na zakup posiłku lub żywności. Dodatkowo w 2020 r. podczas wystąpienia stanu epidemii osobom starszym, samotnym i niepełnosprawnym dowożone były do domów racje żywieniowe.

(akta kontroli str. 73-74, 179-182)

1.4. Pięć szkół, które zostały wykazane w zbiorczych wnioskach o udzielenie wsparcia na 2019 r. i 2021 r., terminowo przekazało swoje wnioski do Urzędu. Natomiast w 2020 r., wszystkie wnioski szkół wpłynęły do Urzędu w dniu 22 kwietnia 2020 r., tj. z siedmiodniowym opóźnieniem w stosunku do terminu określonego w § 6 ust. 3 pkt 2 rozporządzenia RM w sprawie modułu 3 (opisano w pkt 2 sekcji Stwierdzone nieprawidłowości).

Wszystkie wnioski złożone przez szkoły do organu prowadzącego zawierały wymagane dane wskazane w § 6 ust. 2 pkt 5) rozporządzeniu RM w sprawie modułu 3.

(akta kontroli str. 183-237, 285-309, 318-321)

Według wyjaśnień Wójt, Urząd przyjmował wnioski zgodnie z harmonogramem określonym w rozdziale VIII.2 Programu. Po ogłoszeniu naboru wniosków pracownik ds. oświaty kontaktował się z dyrektorami szkół za pośrednictwem poczty elektronicznej lub telefonicznie informując, że Program został ogłoszony.

Według wyjaśnień Wójt, w Urzędzie wyznaczono pracowników odpowiedzialnych za przyjmowanie i weryfikację wniosków złożonych przez szkoły. W roku 2019 i od dnia 16 sierpnia 2021 r. był to inspektor ds. organizacyjno-administracyjnych obsługi sekretariatu, do 23 sierpnia 2020 r. – inspektor, a do 2 sierpnia 2021 r. – pomoc administracyjna. W zakresach czynności tych pracowników uwzględniono zadania dotyczące Programu.

(akta kontroli str. 22-33, 310-316)

W okresie objętym kontrolą (stan na dzień 20 września 2021 r.) Urząd nie posiadał procedur ani zasad przyjmowania i weryfikacji wniosków składanych przez szkoły.

(akta kontroli str. 310-317)

Badanie wszystkich ośmiu wniosków szkół złożonych do Gminy w okresie objętym kontrolą wykazało, iż:

- W 2019 r. do Urzędu wpłynęły trzy wnioski o udzielenie wsparcia od szkół podstawowych w Barcianach, Drogoszach i Mołtajnach. W kalkulacji kosztów realizacji zadania przedstawionej przez Szkołę Podstawową w Barcianach uwzględniono wydatek, który nie wpisywał się w zakres określony w § 2 ust. 7 rozporządzenia RM w sprawie modułu 3, tj. zaparzac do kawy.
- W 2020 r. do Urzędu wpłynęły trzy wnioski o udzielenie wsparcia finansowego, ze szkół podstawowych w Windzie, Barcianach i Mołtajnach. Dwie szkoły (w Barcianach i Mołtajnach) uwzględniły w kalkulacjach kosztów realizacji zadania wydatki, które nie wpisywały się w zakres wymieniony w rozporządzeniu RM w sprawie modułu 3, tj. zaparzac do kawy i metalowa szafa ubraniowa. Uwzględniono również wniosek jednej ze szkół²³, mimo niezgodnego ze stanem faktycznym oświadczenia o tym, że wniosek nie był składany ponownie (szkoła ta brała udział w naborze w 2019 r.). Zgodnie z instrukcją wypełniania wniosku w przypadku, gdy szkoła aplikowała do Programu po raz kolejny, należało to wskazać we wniosku.
- W 2021 r. do Urzędu wpłynęły dwa wnioski o udzielenie wsparcia finansowego ze szkół podstawowych w Mołtajnach i Windzie. W jednym z nich (szkoła w Mołtajnach) w kalkulacji kosztów realizacji zadania uwzględniono koszt nie objęty wykazem w rozporządzeniu RM w sprawie modułu 3, tj. metalowa szafa ubraniowa.

Nieprawidłowość w zakresie weryfikacji wniosków złożonych przez szkoły opisano w pkt 3 sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

W Urzędzie nie dokumentowano weryfikacji wniosków pod względem ich prawidłowości i kompletności.

(akta kontroli str. 183-237, 285-309)

Według wyjaśnień Wójt, przy rozpatrywaniu wniosków kierowano się kryteriami takimi jak: potrzeba wyremontowania kuchni, wyposażenie stołówek szkolnych w sprzęt i naczynia, które się zużywają; duża liczba dzieci potrzebujących skorzystania z Programu oraz stan techniczny istniejących kuchni. Ponadto przy weryfikacji wniosków brano także pod uwagę konieczność zapewnienia wyżywienia dzieci przebywających długotrwale na terenie placówek szkolnych oraz uczniów dojeżdżających do szkół.

W okresie objętym kontrolą²⁴ w Urzędzie nie wystąpiły przypadki negatywnego rozpatrzenia wniosków o wsparcie finansowe ze szkół podstawowych.

(akta kontroli str. 183-321)

Wnioski Gminy do Wojewody o udzielenie wsparcia finansowego na realizację zadania w ramach modułu 3 Programu zostały dostarczone do Kuratorium w terminach określonych w § 6 ust. 1 rozporządzenia RM w sprawie modułu 3, tj. na rok 2019 – 29 kwietnia 2019 r., na rok 2020 - 28 kwietnia 2020 r., a na rok 2021 r. – 19 kwietnia 2021 r.

(akta kontroli 183, 238-309)

Badanie kontrolne wszystkich (trzech) wniosków złożonych przez Gminę do Kuratorium w latach 2019-2021 wykazało, że zawierały one wymagane elementy, o których mowa w § 6 ust. 1 pkt 1-8 rozporządzenia RM oraz zostały sporządzone według wzoru ustalonego przez Wojewodę.

Zbiorczy wniosek o udzielenie wsparcia złożony do Kuratorium na 2020 r. uwzględniał wnioski szkół, które wpłynęły do Urzędu z siedmiodniowym

²³ Wniosek Szkoły Podstawowej w Mołtajnach w 2020 r.

²⁴ Według stanu na 20 września 2021 r.

opóźnieniem w stosunku do terminu określonego w § 6 ust. 3 pkt 2 rozporządzenia RM w sprawie modułu 3 (opisano w pkt 2 sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”).

(akta kontroli str. 183-309, 318-321)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W przyjętej przez Radę Gminy Barciany Strategii nie uwzględniono wymaganego art. 16b ust. 2 pkt 2 ustawy o pomocy społecznej elementu, tj. prognozy zmian w zakresie nią objętych.

Wójt wyjaśniła, iż funkcję objęła w dniu 21 listopada 2018 r. i nie była w stanie zapoznać się ze wszystkimi dokumentami Gminy. Ponadto w Urzędzie występowały braki kadrowe oraz brak środków na bieżące funkcjonowanie Gminy. Pod koniec 2019 r. podjęte zostały działania zmierzające do wypracowania analiz i prognoz dotyczących oświaty, problemów społecznych i finansów. Ponieważ Strategia nie zawierała danych dotyczących prognoz zmian w zakresie objętych strategią pracownicy Urzędu i jednostek Gminy opracowali dokument, który zawierał prognozę zmian.

NIK zauważa, iż aktualizacja strategii może być dokonywana przez Radę Gminy.

(akta kontroli str. 76-85, 132-144, 146-152)

2. Gmina 28 kwietnia 2020 r. dostarczyła do Kuratorium zbiorczy wniosek o udzielenie wsparcia finansowego na realizację zadania w ramach modułu 3 na rok 2020. Uwzględniono w nim trzy wnioski szkół, które złożone zostały do Urzędu z siedmiodniowym opóźnieniem w stosunku do terminu określonego w § 6 ust. 3 pkt 2 rozporządzenia RM w sprawie modułu 3 (data wpływu wniosków do Urzędu 22 kwietnia 2020 r.). Było to niezgodne z § 6 ust. 5 rozporządzenia RM w sprawie modułu 3, który stanowi, iż organ prowadzący nie obejmuje wnioskiem o udzielenie wsparcia finansowego szkół, które przekazały dane po terminie.

W ramach tego naboru dotację otrzymała Szkoła Podstawowa w Barcianach w kwocie 79 tys. zł.

W tej sprawie Wójt wyjaśniła, że najprawdopodobniej pracownik, który rozpatrywał złożone wnioski nie zweryfikował daty wpływu wniosków do organu prowadzącego.

(akta kontroli str. 183, 209-237, 261-284, 318-321)

3. Nierzetelnie dokonano weryfikacji wniosków składanych przez szkoły, o której mowa w rozdziale IV.2.1 Programu oraz w § 6 ust. 4 rozporządzenia RM w sprawie modułu 3. Zgodnie z ww. zapisami organ prowadzący weryfikuje dane pod względem ich prawidłowości i kompletności. Weryfikacja ta dotyczy między innymi kalkulacji planowanych kosztów realizacji zadania.

Gmina nie zgłosiła dyrektorom szkół zastrzeżeń, co do kalkulacji kosztów realizacji zadania przedstawionych przez szkoły. Ponadto, uwzględniła w zbiorczych wnioskach koszty zaparcza do kawy²⁵ i metalowej szafy ubraniowej²⁶, które nie wpisywały się w katalog wydatków określony w § 2 ust. 7 rozporządzenia RM w sprawie modułu 3.

²⁵ Wniosek Szkoły Podstawowej w Barcianach z lat 2019 i 2020.

²⁶ Wnioski Szkoły Podstawowej w Moltajnach z lat 2020 i 2021.

Szkoła Podstawowa w Barcianach, która we wniosku o dofinansowanie uwzględniła zakup zaparzacza do kawy, otrzymała w 2020 r. dotację w kwocie 79 tys. zł, obejmującą ww. zakup (na kwotę 630 zł).

W tej sprawie Wójt wyjaśniła, iż Urząd dokonał weryfikacji wniosków pod względem poprawności, a zaparzacze do kawy miały służyć do zaparzania kawy zbożowej dla dzieci, ponadto w szkole działały organy które z niego korzystały, tj. rada rodziców, która często spotykała się na zebraniach, organizowała wydarzenia, festyny, imprezy szkolne z udziałem wszystkich dzieci i ich rodziców. Natomiast szafy ubraniowe były szafami na sprzęt sprząający i zostały zakupione ze środków własnych.

NIK zauważa, iż weryfikacja zgodności planowanych zakupów z założeniami Programu i przepisami rozporządzenia RM w sprawie modułu 3 winna być dokonana przez Gminę na etapie oceny wniosku szkoły jako, że stanowi element weryfikowania danych pod względem ich prawidłowości.

Ponadto zgodnie z oświadczeniem dyrektora placówki oświatowej, która zakupiła zaparzacze do kawy, był on wykorzystywany w czasie wywiadówek i spotkań z rodzicami. Takie przeznaczenie było niezgodne z celem Programu oraz zapisami we wniosku szkoły o dofinansowanie, w którym określono, iż wsparcie finansowe miało w pełni zaspokoić zapotrzebowanie na posiłki gorące wszystkich potrzebujących uczniów szkół podstawowych i dzieci przedszkolnych.

(akta kontroli str.183-193, 209-227, 285-309,318-321)

OCENA CZĄSTKOWA

W okresie objętym kontrolą Gmina dokonywała corocznych analiz wielkości środków potrzebnych do realizacji zadań w ramach modułu 1 i 2, na podstawie których składała do Wojewody wnioski o przyznanie dotacji. W 2020 r., dokonując ww. analizy, uwzględniono we wnioskach skutki zmiany organizacji pracy placówek szkolnych związane z wystąpieniem COVID-19. Przyjęte rozwiązania organizacyjne zapewniły przygotowanie jednostki pod względem kadrowym i organizacyjnym do realizacji zadań związanych z Programem. NIK zauważa jednak, iż przyjęcie dopiero w dniu 28 grudnia 2018 r. uchwał dotyczących wdrożenia i realizacji Programu miało niekorzystny wpływ na realizację zadań GOPS. Stwierdzono także nieprawidłowości, które polegały głównie na nierzetelnym weryfikowaniu danych ujętych we wnioskach szkół o udzielenie wsparcia finansowego w ramach modułu 3 Programu oraz na nieuwzględnieniu w opracowanej Strategii rozwiązywania problemów społecznych Gminy wszystkich wymaganych danych.

OBSZAR

2. Działania gminy (organu prowadzącego szkoły) w zakresie realizacji wsparcia, o którym mowa w Programie

Opis stanu faktycznego

2.1. Realizacja wsparcia w ramach modułu 1 i 2 Programu

2.1.1. W okresie objętym kontrolą Gmina zawarła z Wojewodą trzy umowy²⁷ na realizację zadań w ramach modułu 1 i 2 z dofinansowaniem w kwotach: 240 tys. zł w 2019 r., 197,8 tys. zł w 2020 r. i 240 tys. zł w 2021 r.

Kwoty dotacji celowej określone w umowach były zgodne z określonymi w złożonych wnioskach o dotacje²⁸. W 2020 r., w związku z pandemią COVID-19, Gmina dokonała ponownej weryfikacji potrzeb w zakresie realizacji Programu. W uzasadnieniu wniosku Wójt wskazała, że stan zagrożenia epidemicznego oraz

²⁷ Umowy nr: PS-I.946.15.51.2019 z dnia 18 marca 2019 r., PS-I.946.15.51.2020 z dnia 17 marca 2020 r. oraz PS-I.946.15.51.2021 z dnia 18 lutego 2021 r.

²⁸ W 2019 r. po zawarciu Aneksu nr 1 z dnia 25 czerwca 2019 r.

zamknięcie placówek oświatowych spowodowały spadek wydatków na realizację Programu oraz brak możliwości precyzyjnego oszacowanie potrzeb na jego realizację. Powyższe spowodowało zmianę kwot planowanych na świadczenia pieniężne lub posiłek²⁹.

(akta kontroli str.153-178, 322-340, 449)

Gmina od 2019 r. nie prowadziła wyodrębnionej ewidencji księgowej środków otrzymanych z dotacji i środków własnych przeznaczonych na realizację modułu 1 i 2 Programu oraz wydatków dokonywanych z tych środków (opisano w pkt 1 sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”).

(akta kontroli str. 52-72, 341-351)

Wójt Gminy w latach 2019-2021 występował z pisemnym wnioskiem do Wojewody o zwiększenie dotacji oraz ustalenie udziału środków własnych Gminy na poziomie mniejszym niż 40% przewidywanych kosztów realizacji Programu. Zawarte w poszczególnych latach umowy zobowiązywały Gminę do zapewnienia udziału środków własnych w wysokości 60 tys. zł tj. odpowiednio 20%, 23,27% oraz 23,01% przewidywanych kosztów realizacji zadania. Z uzasadnienia ww. wniosków wynikało, iż powodem ubiegania się o zwiększenie dotacji był wiejski charakter Gminy, położenie geograficzne i brak zatrudnienia mieszkańców oraz posiadanie przez nich niskich dochodów. Wójt uzasadniała, iż zwiększona kwota dotacji celowej pozwoli na wykorzystanie środków własnych na realizację innych świadczeń przeznaczonych dla najbardziej potrzebujących mieszkańców Gminy.

Gmina zapewniła w badanym okresie procentowy udział środków własnych w finansowaniu zadań wynikających z Programu. W 2019 r. udział środków własnych wynosił 22,9 % (71,1 tys. zł)³⁰, natomiast w 2020 r. 23,3 % (58,7 tys. zł).

(akta kontroli str.153-178)

Gmina z budżetu Wojewody otrzymała na realizację Programu środki w kwotach:

- 240 tys. zł w 2019 r. przekazanych w dziewięciu transzach, w miesiącach od marca do lipca i od września do grudnia;
- 197,8 tys. zł w 2020 r. przekazanych w dziewięciu transzach, w miesiącach od marca do czerwca i od sierpnia do grudnia.

W 2021 r. (I półrocze) Gmina otrzymała środki dotacji w siedmiu transzach od marca do kwietnia w łącznej wysokości 115 tys. zł.

(akta kontroli str. 352-356)

Dotację na realizację Programu, otrzymaną na podstawie umów, ujęto w budżecie Gminy na poszczególne lata³¹. Środki dotacji celowej i środki własne Gminy na zadania określone w module 1 i 2 Programu przekazywane były do GOPS, na podstawie składanych Gminie zapotrzebowań na środki finansowe.

Według wyjaśnień Wójt otrzymane środki w pełni zabezpieczyły zdiagnozowane potrzeby w zakresie żywienia.

(akta kontroli str. 20, 322-340, 352-357, 449, 520-653)

Badanie dokumentacji Gminy, tj. oceny zasobów pomocy społecznej (za dany rok), półrocznych oraz rocznych sprawozdań z wykonania planu finansowego GOPS, pisma GOPS³² oraz raportów o stanie Gminy, wykazało iż przekazywana do Urzędu

²⁹ W 2020 r. zmiana wnioskowanej kwoty dotacji z 240 tys. zł na 197,8 tys. zł.

³⁰ W 2019 r. całkowity koszt realizacji Programu w Gminie był wyższy o 11,1 tys. zł. Kwota ta podwyższała wkład własny Gminy.

³¹ W 2019 r. zarządzeniami Wójta z dnia 28 lutego 2019 r. i 28 czerwca 2019 r. w sprawie zmian w budżecie, w 2020 r. zarządzeniem Wójta z 11 marca 2020 r. w sprawie zmian w budżecie i w 2021 r. zarządzeniami Wójta z dnia 12 lutego 2021 r. i 18 czerwca 2021 r.

³² Znak 017.20.2020.PH.

dokumentacja zawierała informacje o realizacji Programu, tj. m.in. o liczbie osób objętych pomocą oraz formach i kwotach wydatkowanych świadczeń. Ww. dokumentacja nie zawierała natomiast danych dotyczących działań ponadstandardowych (tj. o posiłkach dla dzieci niespełniających kryterium dochodowego, o systemie dowozu posiłków dla niepełnosprawnych i zorganizowaniu punktów wydawania posiłków). Dane te pozyskiwane były m.in. po zakończeniu realizacji Programu w danym roku.

Wójt wyjaśniła, że na bieżąco, na cotygodniowych naradach, była informowana o realizacji zadań w zakresie dożywiania przez kierownika GOPS. Do 27 września 2021 r. Urząd nie protokołował ww. narad.

(akta kontroli str. 369, 699-719)

W okresie objętym kontrolą³³, w Gminie nie opracowano procedur kontroli zasadności udzielania wsparcia w zakresie dożywiania w poszczególnych formach, ani nie przeprowadzano jej w GOPS. Ponadto Gmina nie wydawała GOPS wytycznych, zaleceń dotyczących realizacji zadań w ramach Programu na podstawie art. 110 ust. 3 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej zgodnie z którym ośrodek pomocy, wykonując zadania własne gminy w zakresie pomocy społecznej, kieruje się ustaleniami wójta.

Wójt wyjaśniła, iż podczas spotkania z kierownikiem GOPS zawsze na początku każdego roku ustalała zadania GOPS w zakresie realizacji Programu. Wytyczne dotyczyły rozpoznawania potrzeb rodzin do objęcia pomocą w formie posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności, świadczenia rzeczowego w postaci produktów, wnikliwego planowania i dokonywania podziału środków finansowych do szkół, sporządzania zbiorczych list uczniów, którzy mają przyznaną pomoc w formie posiłku, dokonywania rozliczenia wydatków.

Wójt wyjaśniła, że w Gminie nie zostały opracowane ww. procedury, ponieważ w ramach narad z kierownikami była na bieżąco informowana o Programie. Na spotkaniach z dyrektorami szkół i kierownikami gminnych jednostek organizacyjnych Program był wielokrotnie omawiany w zakresie modułu 1 i 2 dotyczyło to form wsparcia (udzielania zasiłków w formie pieniężnej), możliwości uzyskania pomocy w postaci posiłku. Podała także, że stosowne procedury zostaną opracowane jeszcze w 2021 r.

Według wyjaśnień uzyskanych w trybie art. 29 do Dyrektora Szkoły Podstawowej w Barcianach w trakcie remontu stołówki szkolnej w okresie od września do 12 października 2020 r. zapewniła ona uczniom objętym Programem suchy prowiant, natomiast decyzje dotyczące przyznania przez GOPS świadczeń zapewniały pomoc w postaci pełnego obiadu, Kierownikowi GOPS znana była ta sytuacja. W związku z powyższym Gmina sprawowała nie w pełni skuteczny nadzór nad zadaniami realizowanymi przez GOPS w zakresie dożywiania w ramach modułów 1 i 2 Programu (opisano w pkt 2 sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”).

(akta kontroli str. 358-361, 689-693 i 734-735)

2.2. Działania w zakresie organizacji stołówek i miejsc spożywania posiłków w szkołach w ramach modułu 3 Programu

W okresie objętym kontrolą Gmina zawarła z Wojewodą (reprezentowanym przez Warmińsko-Mazurskiego Kuratora Oświaty) dwie umowy w sprawie przekazania środków finansowych w formie dotacji celowej na realizację zadania w ramach modułu 3 Programu³⁴.

³³ Według stanu na 29 września 2021 r.

³⁴ Dalej: umowa dotacji.

Pierwsza umowa dotacji na kwotę 56,7 tys. zł została zawarta 27 czerwca 2019 r.³⁵ i dotyczyła realizacji zadania w Szkole Podstawowej w Drogoszach. Zakres umowy obejmował doposażenie i poprawę standardu funkcjonującej stołówki szkolnej, a wydatki dotyczyły: usług remontowo-adaptacyjnych, zakupu niezbędnego wyposażenia kuchni w stołówce szkolnej (zlewozmywak, chłodziarka z zamrażarką, zmywarka, naświetlacz do jaj, urządzenie do rozdrabniania warzyw i owoców, piec konwekcyjno-parowy) oraz zakupu niezbędnego wyposażenia do pomieszczeń przeznaczonych do spożywania posiłków (stoły, krzesła, kosze na odpady). Zakres ten był zgodny z wykazem określonym w § 2 ust. 7 rozporządzenia RM w sprawie modułu 3.

Drugą umowę dotacji na kwotę 79 tys. zł zawarto 26 czerwca 2020 r. na realizację zadania w Szkole Podstawowej im. Straży Granicznej w Barcianach. Obejmowała ona doposażenie i poprawę standardu obecnie funkcjonującej, a wydatki projektem dotyczyły: usług remontowo-adaptacyjnych, zakupu niezbędnego wyposażenia kuchni w stołówce szkolnej (piec konwekcyjny zmywarka, zamrażarki, stoły robocze, taborety gazowe, termosy, drobny sprzęt kuchenny, robot kuchenny, naświetlacz do jaj, obieraczka do ziemniaków) i zakupu niezbędnego wyposażenia pomieszczenia przeznaczonego do spożywania posiłków (stoły i krzesła). Ww. wydatki były zgodne z katalogiem określonym w § 2 ust. 7 Rozporządzenia RM w sprawie modułu 3. Jeden zakup (zaparzacz do kawy) był natomiast niezgodny z ww. wykazem.

(akta kontroli str. 370-409, 183, 194-201, 218-227, 238-284, 672-693)

Gmina dokonała prawidłowej klasyfikacji otrzymanych dotacji w swoim budżecie³⁶.

Zgodnie z zapisami umów dotacji³⁷ Gmina zobowiązana była do prowadzenia wyodrębnionej dokumentacji finansowo-księgowej i ewidencji księgowej środków z niej otrzymanych, środków własnych przeznaczonych na realizację zadania oraz wydatków dokonywanych z tych środków. Urząd, w latach 2019-2020, nie prowadził wyodrębnionej ewidencji księgowej ww. środków (opisano w pkt 1 sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”).

(akta kontroli str. 341-347, 370-411, 412, 417, 421, 431)

Badaniem objęto wszystkie pięć faktur na łączną kwotę 168,5 tys. zł, z tego 69,8 tys. zł (trzy faktury) dotyczyły wydatków z 2019 r., a 98,7 tys. zł (dwie) – wydatków z 2020 r. Ustalono, że wszystkie faktury z 2019 r. oraz jedna z 2020 r. zostały ujęte w księgach rachunkowych Gminy w rozdziale 80148 – Stołówki szkolne i przedszkolne, w paragrafach wydatków i środków 421 i 427 i stanowiły wydatki bieżące zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów³⁸. Jedna z faktur z 2020 r. za zakup urządzeń do kuchni szkolnej ujęta została natomiast w rozdziale 80101 – Szkoły podstawowe i paragrafie wydatków i środków 605 (opisano w pkt 3 sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”).

(akta kontroli str. 410-448)

Faktury były opłacane zgodnie ze wskazanymi na nich terminami płatności, a ich opisy zawierały informacje o realizacji wydatku w ramach Programu³⁹.

(akta kontroli str. 412-448)

³⁵ Zmieniona aneksem z dnia 28 listopada 2019 r.

³⁶ W dziale 801 – Oświata i wychowanie, rozdziale 80148 – Stołówki szkolne i przedszkolne, paragrafie 2030 – Dotacje celowe przekazane z budżetu państwa na realizację własnych zadań bieżących gmin.

³⁷ Zgodnie z § 4 ust. 2 umowy dotacji nr 531.8.2.2019 z dnia 27 czerwca 2019 r. oraz § 3 ust. 2 umowy dotacji nr 531.9.2.2020 z dnia 26 czerwca 2020 r.

³⁸ Zgodnie z załącznikiem nr 4 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1053, ze zm.).

³⁹ Umowy dotacji nie zawierały zapisów dotyczących zasad opisu dowodów księgowych.

Według wyjaśnień Wójt, sprzęt zakupiony do Szkoły Podstawowej w Drogoszach spełniał wymogi określone w § 2 ust. 8 rozporządzenia RM w sprawie modułu 3, ponieważ już na etapie składania zamówienia dostawca był rozpytywany o wymogi wynikające z ww. zapisu, co ostatecznie zostało sprawdzone przy dostawie sprzętu. W trakcie kontroli nie stwierdzono dokumentów potwierdzających odbiór wyposażenia oraz potwierdzających spełnienie ww. wymagań.

(akta kontroli str. 318-321, 370-393)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W okresie od 1 stycznia 2019 r. do 24 września 2021 r. Gmina nie prowadziła (dla modułów 1-3 Programu) wyodrębnionej ewidencji księgowej środków uzyskanych z dotacji i środków własnych przeznaczonych na realizację zadań oraz wydatków dokonywanych z tych środków. Było to niezgodne z zapisami umów dotacji⁴⁰, a także z art. 152 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁴¹. Zgodnie z ww. przepisem jednostki, którym została udzielona dotacja celowa są obowiązane do prowadzenia wyodrębnionej ewidencji księgowej środków otrzymanych z dotacji oraz wydatków dokonywanych z tych środków. Dodatkowo w umowach dotacji zawarto zapisy, że wyodrębniona ewidencja księgowa musiała dotyczyć również środków własnych przeznaczonych na realizację zadania.

W tej sprawie Wójt wyjaśniła, że środki otrzymane z dotacji zostały wprowadzone do budżetu Gminy z odpowiednią klasyfikacją budżetową po stronie dochodów i wydatków. Były wydatkowane zgodnie z przeznaczeniem. GOPS w Barcianach prowadził wyodrębnioną ewidencję księgową w postaci kwalifikatora – w podziale na dotację i środki własne. Wójt zobowiązał się także do wyodrębnienia ewidencji księgowej w zakresie podpisanej umowy.

(akta kontroli str. 52-72, 322-340, 341-351, 370-409, 412, 417, 421, 431)

2. Gmina sprawowała nie w pełni skuteczny nadzór nad zadaniami realizowanymi przez GOPS w zakresie dożywiania w ramach modułów 1 i 2 Programu. Dopuszczono bowiem, iż w jednej z placówek oświatowych w trakcie remontu stołówki szkolnej w okresie od września do 12 października 2020 r. zapewniła ona uczniom objętym Programem suchy prowiant, mimo iż decyzje dotyczące przyznania przez GOPS świadczeń zapewniały pomoc w postaci pełnego obiadu. Zgodnie z rozdziałem IV.1.1. Programu koordynatorem Programu na szczeblu gminy jest wójt, w rozdziale IV.1.2. ust. 3 pkt 1 i 3 określono, iż do zadań wójta należało m.in. koordynowanie modułu 1 i 2 Programu w gminie.

Wójt wyjaśniła, iż informacje o Programie kierownik GOPS przekazywał na naradach kierowników i dyrektorów szkół oraz przedstawiał sprawozdanie podczas sesji Rady Gminy. Wyjaśniła ponadto, iż kwestie nadzoru winny być uregulowane w regulaminie organizacyjnym, zgodnie z ustawą samorządzie gminnym ona ponosi odpowiedzialność za nadzór nad GOPS. Faktycznie zadania te wykonywała sekretarz Gminy. Było to określone w sposób niesformalizowany i odbywało się w ramach kontroli zarządczej. W Urzędzie nie było dokumentów potwierdzających przekazanie ww. obowiązku na sekretarza Gminy.

(akta kontroli str. 358-361, 369-668, 689-693 i 699-719)

⁴⁰ Tj. z § 4 ust. 2 umowy nr 531.8.2.2019 z dnia 27 czerwca 2019 r. i z § 3 ust. 2 umowy nr 531.9.2.2020 z dnia 26 czerwca 2020 r. (dotyczy modułu 3 Programu) oraz zapisy § 4 ust.1 umów z lata 2019 -2021 (dotyczy moduły 1 i 2 Programu).

⁴¹ Dz.U. z 2021 r. poz. 305, ze zm. dalej ufp.

3. Fakturę (480/MAG/10/2020) na kwotę 12,6 tys. zł, obejmującą wydatki⁴² poniesione na zakup urządzeń do kuchni w Szkole Podstawowej w Barcianach, ujęto w paragrafie wydatków i środków 605 – Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych, który dotyczył wydatków majątkowych. Zakwalifikowanie wydatku w ten sposób było niezgodne z § 4 ust. 2 rozporządzenia RM w sprawie modułu 3, który stanowił, że wydatki ponoszone w ramach realizacji zadania objętego wsparciem finansowym stanowią wydatki bieżące organów prowadzących, a także z § 1 ust. 7 umowy dotacji z 2020 r., który określał, iż dotacja przeznaczona była na wydatki bieżące określone w art. 124 ust. 3 up i nie mogła być wydatkowana na wydatki majątkowe, o których mowa w art. 124 ust. 4 tej ustawy.

W tej sprawie Wójt wyjaśniła, iż kwota 12,6 tys. zł była częścią wkładu własnego i nie obejmowała środków z dotacji.

NIK zwraca uwagę, że w rozliczeniu dotacji dostarczonym do Kuratorium 13 stycznia 2021 r.⁴³ Gmina oświadczyła, iż każdy wydatek poniesiony w ramach zadania został wydatkowany w części z dotacji i w części w wkładzie własnym. Pozycje dotyczące faktury 480/MAG/10/2020 (od 16 do 22 zestawienia) zostały sfinansowane z dotacji w kwocie 10,1 tys. zł, a ze środków własnych w kwocie 2,5 tys. zł.

(akta kontroli str. 318-321, 394-409, 411, 431-434, 439-448, 498-516)

OCENA CZĄSTKOWA

Gmina zapewniła właściwy poziom dofinansowania dotowanych zadań w ramach modułu 1 i 2 Programu. W swoim budżecie na poszczególne lata ujęła dotacje celowe i środki własne. Jednakże wbrew zapisom umów dotacji Gmina nie prowadziła wyodrębnionej ewidencji księgowej środków otrzymanych z dotacji, środków własnych przeznaczonych na realizację zadań oraz wydatków dokonywanych z tych środków. Gmina nie zapewniła także w pełni skutecznego nadzoru nad realizacją przez GOPS zadań w ramach modułu 1 i 2 Programu, stwierdzono bowiem, że jednostka ta nie wyegzekwowała właściwej realizacji zadań przez jedną z placówek oświatowych.

OBSZAR

3. Sprawozdawczość z wykonania zadań w ramach przyznanego wsparcia finansowego z Programu

Opis stanu faktycznego

3.1. Z informacji o realizacji Programu⁴⁴ przedkładanych Wojewodzie za lata 2019-2021 (I półrocze) wynika, iż liczba osób objętych Programem w poszczególnych latach wynosiła:

- w 2019 r. – 691 w tym 433 dzieci i uczniów,
- w 2020 r. – 790 w tym 423 dzieci i uczniów,
- w 2021 r. (I półrocze) – 636 w tym 329 dzieci i uczniów.

Liczba korzystających z pomocy w formie w posiłku wyniosła:

- w 2019 r. – 381 osób (w tym 7 osób dorosłych),
- w 2020 r. – 316 osób spadek o 17% w stosunku do roku poprzedniego (w tym 6 osób dorosłych),
- w 2021 (I półrocze) -230 osób (w tym 3 osoby dorosłe).

⁴² Tj. termosy 25l – 5 szt. na łączną kwotę 2,3 tys. zł, termosy 20l – 5 szt. na łączną kwotę 2,6 tys. zł., stół roboczy – 1 szt. na kwotę 600 zł, naświetlacz do jajek – 1 szt. na kwotę 900 zł, obieraczka do ziemniaków – 1 szt. na kwotę 5,1 tys. zł, zaparzacze do kawy – 1 szt. na kwotę 630 zł.

⁴³ Tj. zestawieniu ilościowo-wartościowym wydatków dokonanych w 2020 r. na podstawie faktur i innych dokumentów księgowych w Programu.

⁴⁴ Informacje o realizacji Programu nosiły faktyczną nazwę „Sprawozdanie z realizacji rządowego wieloletniego programu Posiłek w szkole i w domu - Moduł 1 i Moduł 2” (dalej: sprawozdania).

Zgodnie z ww. sprawozdaniami osoby te były objęte wsparciem w ramach Programu korzystały pomocy w formie pełnego obiadu.

Łączny koszt posiłków ogółem wynosił:

- w 2019 r. – 234,4 tys. zł (w tym środki własne 52,8 tys. zł). Średni koszt posiłku (przeznaczonego dla dzieci i uczniów) wynosił 4,58 zł, a koszt dla pozostałych osób to 7,83 zł.
- W 2020 r. – 104,8 tys. zł (w tym środki własne 24,4 tys. zł). Średni koszt posiłku (przeznaczonego dla dzieci i uczniów) wynosił 5,80 zł, a koszt dla pozostałych osób to 9,03 zł.
- W 2021 r. (I półrocze) – 57,2 tys. zł (w tym środki własne 17,4 tys. zł). Średni koszt posiłku (przeznaczonego dla dzieci i uczniów) wynosił 6,07 zł, a koszt dla pozostałych osób to 10,83 zł.

Z danych zawartych w sprawozdaniach Gminy wynika, iż badanym okresie nie wystąpiły przypadki nieobjęcia Programem dzieci i osób wymagających dożywiania. Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie pieniężne na zakup posiłku lub żywności w latach 2019-2021 (I półrocze) wynosiła odpowiednio: 189, 254 (spadek o 34%) i 206 osób. Łączny koszt środków wydatkowanych na tę formę pomocy wyniósł w ww. latach odpowiednio: 76,7 tys. zł, 147,6 tys. zł (wzrost o 92 %) i 97,3 tys. zł.

Średni koszt jednego świadczenia wynosił w 2019 r. – 146 zł, w 2020 r. – 202 zł (wzrost o 38%) i 150 zł w I półroczu 2021 r.

W okresie objętym kontrolą nie przyznawano pomocy w formie świadczeń rzeczowych w postaci produktów żywnościowych w ramach Programu. Gmina nie ponosiła także kosztów dowozu posiłków jak i wydatków na świadczenia rzeczowe.

(akta kontroli str.450-463)

W latach 2019-2020 kwoty wydatkowane na realizację modułu 1 i 2 Programu były zgodne z kwotami planowanymi w budżecie Gminy (po zmianach). W 2019 r. faktycznie wydatkowano 311,2 tys. zł, w tym dotacja 240 tys. zł i wkład własny 71,2 tys. zł (100% kosztów realizacji zadania). Natomiast w 2020 r. wydatkowano 252,5 tys. zł, w tym dotacja 193,7 tys. zł i wkład własny 58,8 tys. zł (98% kosztów realizacji zadania). Niewykorzystana dotacja w kwocie 4,1 tys. zł została terminowo zwrócona na rachunek Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie. W pierwszej połowie 2021 r. wydatkowano 154,5 tys. zł, w tym dotacja 94,4 tys. zł i wkład własny 58,8 tys. zł (52 % kosztów realizacji zadania).

(akta kontroli str. 357, 449)

W ramach modułu 3 Gmina uzyskała dotację dla dwóch szkół podstawowych, po jednej w 2019 r. i 2020 r. Pomimo złożenia do Kuratorium przez organ prowadzący wniosku o udzielenie wsparcia finansowego dla dwóch szkół, to żadna z nich nie uzyskała wsparcia w 2021 r.

W zbiorczych sprawozdaniach z realizacji zadania w ramach modułu 3 Programu za lata 2019–2020 przekazywanych do Kuratorium, w kolumnie „Liczba jednostek” Gmina wykazywała dane odnoszące się do liczby zrealizowanych usług remontowo-adaptacyjnych, a także liczby wyposażenia zakupionego (w sztukach lub kompletach). Zawarte dane w tej kolumnie prezentowano w różnych jednostkach miary. Gmina nie zwracała się do Wojewody o doprecyzowanie jakie dane należy prezentować w tej części sprawozdań z modułu 3 Programu w ww. kolumnie.

W 2019 r. dotacja została zrealizowana w 99,4%. Szkoła Podstawowa w Drogoszach wydatkowała na realizację zadania o 848,96 zł mniej dotacji niż zaplanowano w budżecie, przy czym zrealizowała wszystkie planowane we wniosku o dotację wydatki. W złożonym sprawozdaniu szkoła wskazała, iż przyczyną zwrotu środków było wynegocjowanie niższych cen za zakup sprzętu do stołówki szkolnej

niż planowano. Kwota dotacji został zwrócona w dniu 21 stycznia 2020 r. oraz w dniu 2 marca 2020 r. Zwrot w dniu 2 marca 2020 r. odbył się z naruszeniem art. 168 ust. 1 ufp. i dotyczył kwoty 0,01 zł.

Szkoła Podstawowa w Barcianach wydatkowała 100% uzyskanej kwoty dotacji celowej.

Całkowity koszt realizacji zadań w ramach modułu 3 wyniósł w:

- 2019 r. 69,8 tys. zł, w tym 55,9 tys. zł dotacji,
- 2020 r. 98,7 tys. zł, w tym 79 tys. zł dotacji,

W styczniu 2019 r. z obiadów wydawanych w dniach nauki szkolnej korzystało 92 uczniów, a w styczniu 2020 r. 178 uczniów.

(akta kontroli str. tabele 318-321,461-519)

3.2. Gmina otrzymała dotację w ramach modułu 3 Programu na łączoną kwotę 135,7 tys. zł, w tym w roku 2019 – 56,7 tys. zł, a w roku 2020 – 79 tys. zł. W wyniku realizacji zadań wydano 134,8 tys. zł (99,4% dotacji), w tym 55,9 tys. zł (98,5% dotacji) w 2019 r. i 56,7 tys. zł (100% dotacji) w 2020 r.

Badanie przeprowadzone na wszystkich pięciu dowodach księgowych⁴⁵ obejmujących wydatki w ramach umów dotacji na zadania modułu 3 Programu oraz dziesięciu dowodach księgowych⁴⁶ dotyczących umów dotacji na realizację modułów 1 i 2 Programu w każdym roku potwierdza, że dotacje zostały wykorzystane na cel, na jaki zostały przyznane, prawidłowo zaklasyfikowane w budżecie Gminy oraz terminowo rozliczone.

Gmina otrzymała dotację w ramach modułu 3 Programu na łączoną kwotę 135,7 tys. zł, w tym w roku 2019 – 56,7 tys. zł, a w roku 2020 – 79 tys. zł. W wyniku realizacji zadań wydano 134,8 tys. zł (99,4% dotacji), w tym 55,9 tys. zł (98,5% dotacji) w 2019 r. i 56,7 tys. zł (100% dotacji) w 2020 r.

Gmina otrzymała w ramach modułu 1 i 2 Programu dotacje na łączną kwotę 552,8 tys. zł. W wyniku realizacji zadania w latach 2019-2020 wykorzystano kwotę 433,7 tys. zł (z 437,8 tys. udzielonych tj. 99,1%). Niewykorzystana kwota dotacji w wysokości 4,1 tys. zł została zwrócona w terminie określonym w art. 168 ust. 1 ufp.

(akta kontroli str. 153-178, 184-309, 322-340, 370-409,412-448, 450-459, 464-516, 520-653, 664, 694)

Do dnia 15 września 2021 r. Gmina przeprowadziła jedną kontrolę dotyczącą realizacji zadań w ramach Programu. Została ona przeprowadzona przez pracowników Urzędu w dniu 31 marca 2020 r. w zakresie sprawdzenia prawidłowości wykorzystania środków finansowych na realizację zadania w ramach modułu 3 Programu. Przeprowadzono ją w siedzibie Gminy i polegała ona na kontroli posiadanych przez Urząd oryginałów dokumentów księgowych. Kontrola obejmowała okres od dnia 1 stycznia 2019 r. do dnia 31 grudnia 2019 r. Kontrolujący nie stwierdzili nieprawidłowości.

Kontrolę w Urzędzie, w zakresie realizacji modułu 3 w 2020 r., przeprowadził także Urząd Wojewódzki, co opisano w pkt 1.1 niniejszego wystąpienia pokontrolnego

(akta kontroli str. 96-131, 654-663)

Środki finansowe Programu zostały wydatkowane do 31 grudnia danego roku, co było zgodne z zapisami w umowach dotacji.

Szkoły złożyły sprawozdania z realizacji zadań do Urzędu w terminie określonym w § 14 ust. 1 rozporządzenia RM w sprawie modułu 3.

⁴⁵ Tj. faktury, przelewy bankowe.

⁴⁶ Tj. zapotrzebowanie na środki z GOPS, przelewy bankowe.

Zgodnie z § 5 umowy z 2019 r. Gmina do dnia 15 stycznia 2020 r. miała przekazać Wojewodzie rozliczenie z wykorzystania dotacji, a dostarczyła je z ośmiodniowym opóźnieniem (opisano w sekcji Stwierdzone nieprawidłowości).

Sprawozdanie organu prowadzącego za 2019 r. zostało przesłane do Kuratorium w terminie określonym w § 6 umowy dotacji. Pismami z dnia 28 lutego 2020 r. Gmina dokonała korekty rozliczenia dotacji i zestawienia ilościowo-wartościowego wydatków, a także sprawozdania organu prowadzącego do Wojewody za rok 2019.

Wszystkie rozliczenia i sprawozdania dotyczące dotacji z 2020 r. zostały złożone w przez Urząd w terminach określonych w umowie dotacji w ramach modułu 3.

(akta kontroli str. 464-516)

Do dnia 14 września 2021 r. wystąpił jeden przypadek zwrotu niewykorzystanej dotacji w ramach modułu 3, co opisano w pkt 3.1. wystąpienia pokontrolnego.

(akta kontroli str. 464-497)

Z informacji przekazanych przez Gminę nie wynika, aby w okresie od dnia 1 stycznia 2019 r. do dnia 10 września 2021 r. dotacje nie zostały wykorzystane niezgodnie z przeznaczeniem oraz pobrane nienależnie lub w nadmiernej wysokości.

(akta kontroli str. 665,698)

3.3. W okresie objętym kontrolą Wójt zarządzeniem nr 93/2018 z dnia 31 grudnia 2018 r. w sprawie realizacji Programu, powierzył zadanie rozliczenia realizowanych modułów 1 i 2 kierownikowi GOPS. Urząd nie otrzymywał sporządzanych przez kierownika rocznych informacji o realizacji modułu 1 i 2, a pracownicy Urzędu nie posiadali dostępu do Centralnej Aplikacji Statystycznej, w której te sprawozdania były sporządzane. Wójt wyjaśniła, iż GOPS był gminną jednostką organizacyjną utworzoną w celu realizacji zadań własnych i zleconych dotyczących pomocy społecznej, dlatego też powierzona została ośrodkowi realizacja obu modułów. Nie ustanowiono mechanizmów bieżącej koordynacji. Na naradach dyrektorów i kierowników gminnych jednostek organizacyjnych kierownik GOPS przedstawiał sprawozdania przekazywane Wojewodzie.

W Gminie nie opracowano mechanizmów weryfikacji terminowości, prawidłowości i rzetelności przy sporządzaniu rocznej informacji o realizacji Programu. Według wyjaśnień Wójt weryfikowano sprawozdanie finansowe GOPS z przedstawianą przez ośrodek oceną zasobów pomocy społecznej.

(akta kontroli str.16-18, 666-667, 695-697)

3.4. Według wyjaśnień Wójta, Gmina nie opracowała mechanizmów weryfikacji terminowości, prawidłowości i rzetelności dokumentów (sprawozdań) otrzymanych na podstawie §14 rozporządzenia RM w sprawie modułu 3 ze szkół, którym udzielone zostało wsparcie finansowe, ponieważ szkoły te kierowały się harmonogramem realizacji modułów ustanowionym Uchwałą nr 140 Rady Ministrów w 15 października 2018 r.

(akta kontroli str. 358-361)

Sprawozdania z realizacji zadania w ramach modułu 3 za lata 2019-2020 szkoły przekazywały do organu prowadzącego terminowo w szczególności, o której mowa w § 14 ust. 3 pkt 1-3 rozporządzenia RM w sprawie modułu 3.

(akta kontroli str. 465-469, 498-503, 358-361)

Według wyjaśnień Wójt analiza sprawozdań otrzymanych ze szkół została przeprowadzona przez pracownika ds. oświaty podczas sporządzania zbiorczego sprawozdania z wykonania Programu.

(akta kontroli str. 358-361)

Z danych przedstawionych w sprawozdaniach szkół oraz Gminy wynika, że do dnia 21 września 2021 r. nie wystąpiły przypadki problemów i barier w realizacji zadań w ramach modułu 3 Programu.

(akta kontroli str. 464-516)

Z analizy sprawozdań szkół i Gminy do Wojewody wynika, że pracownicy Urzędu nie stwierdzili nieprawidłowości w sprawozdaniach złożonych przez obie szkoły.

(akta kontroli str. 464-516)

Urząd terminowo przekazywał do Kuratorium sprawozdania z realizacji zadań w ramach modułu 3.

Według wyjaśnień Wójt Gmina dokonała oceny efektów realizacji zadań na podstawie złożonych przez szkoły sprawozdań. Dodatkowo pracownik Urzędu dokonał oględzin przeprowadzonych działań w szkołach i nie stwierdził żadnych uchybień, a Wójt osobiście dokonała otwarcia wyremontowanych stołówek i kuchni.

(akta kontroli str. 464-516, 358-361)

Kuratorium stwierdziło nieprawidłowości w rozliczeniu dotacji za 2019 r., które dotyczyły błędów rachunkowych. Niepoprawne dane wpisane zostały w rozliczeniu dotacji i zestawieniu ilościowo-wartościowym wydatków dokonanych w 2019 r. złożonych przez Urząd do Kuratorium w dniu 23 stycznia 2020 r. (sprawozdanie złożone przez szkołę zawierało dane prawidłowe). Uwagi zostały zgłoszone przez Kuratorium telefonicznie, a korekta dokumentów została przygotowana w dniu 28 lutego 2020 r. Sprawozdanie dotyczące rozliczenia dotacji za 2020 r. nie zawierało błędów.

(akta kontroli str. 464-516)

3.5. Do 17 września 2021 r. Gmina nie ustanowiła mechanizmów kontroli sposobu i terminowości wykonania zadań w ramach modułu 3 Programu w odniesieniu do szkół, którym udzielone zostało wsparcie. W tej sprawie Wójt wyjaśniła, że mechanizmy kontroli w odniesieniu do szkół zostaną ustanowione przed zakończeniem kontroli.

(akta kontroli str. 358-361, 668)

Gmina nie przeprowadziła kontroli zrealizowanych przez szkoły zakupów w trakcie i miejscu realizacji zadania. Gmina przeprowadziła kontrolę w zakresie sprawdzenia prawidłowości wykorzystania przez Szkołę Podstawową w Drogoszach środków finansowych na realizację zadania w ramach modułu 3. Kontrola odbyła się w siedzibie Urzędu 90 dni po zakończeniu realizacji zadania i 76 dni po złożeniu przez szkołę sprawozdania z realizacji zadania. W wyniku ww. kontroli Gmina nie stwierdziła nieprawidłowości.

Wójt wyjaśniła także, że brak było podstaw do prowadzenia jakichkolwiek działań kontrolnych wobec szkół, ponieważ na każdym etapie realizacji programu szkoły informowały Urząd na bieżąco (na naradach dyrektorów i kierowników, a także indywidualnie) o postępach realizacji zadania. Gmina na bieżąco monitorowała działania dyrektorów, którzy byli w stałym kontakcie z pracownikami Referatu Gospodarki Komunalnej i Inwestycji (pod względem zamówień publicznych oraz remontów).

Nie wystąpiły przypadki stwierdzenia przez Gminę nieprawidłowości, co do sposobu i terminowości realizacji zadań przez szkoły.

(akta kontroli str. 52-72, 654, 668, zestawienie dokumentacji dot. narad)

3.6. Wójt wyjaśniła, iż największe trudności podczas realizacji Programu związane były z okresem pandemii oraz różnymi formami prowadzenia zajęć w zależności od grupy wiekowej dziecka. Dynamika zmian i konieczność reakcji na nie utrudniała realizację Programu. Ryzyko realizacji Programu związane było z jego

funkcjonowaniem, a tym samym uzależnieniem rodzin od tej formy wsparcia i przejęciem przez Gminę obowiązków rodziców w zaspokajaniu ich potrzeb. W Gminie Programem w formie dożywiania dzieci w szkołach objętych było ponad 300 uczniów. Szansą, która wynika z funkcjonowania Programu było objęcie pomocą w formie posiłków w szkole wszystkich uczniów pochodzących z rodzin spełniających kryteria w nim określone. Ponadto wypłata zasiłków celowych na zakup produktów żywnościowych była dużym wsparciem dla osób i rodzin o niskich dochodach, szczególnie wobec faktu rosnących cen żywności. Wójt wskazała, iż realizacją Programu zajmuje się GOPS i z otrzymanej informacji od kierownika wynika, iż w sprawach realizacji Programu i wynikających w czasie trwania pandemii wątpliwości w jego realizacji kontaktował się on telefonicznie z przedstawicielami Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego. Kwestie związane z realizacją Programu były również poruszane w czasie narad z dyrektorami szkół i kierownikami jednostek organizacyjnych Gminy. Prowadzone były rozmowy i ewentualne konsultacje dotyczące usprawnień w realizacji Programu podczas nauki zdalnej i hybrydowej. Wszelkie wnioski, spostrzeżenia omawiane były wspólnie na ww. spotkaniach.

Wskazała, iż gminy nie mają wpływu na podział środków z ww. Programu. W Gminie wysokość wnioskowanych środków na jego realizację określana była poprzez dane o realizacji z lat poprzednich oraz na podstawie danych uzyskanych od dyrektorów szkół oraz z GOPS. Przy planowaniu wniosku o dotację na realizację Programu są brane pod uwagę wszystkie te czynniki i w ocenie Wójt był on ustanowiony optymalnie.

Według opinii Wójt, a także pozyskanych przez nią informacji od kierownika GOPS i dyrektorów szkół, realizacja Programu pozwoliła na kompletne zaspokojenie potrzeb uczniów w formie otrzymywania ciepłego posiłku w szkole. Wszystkie osoby (rodzice, opiekunowie) zwracające się z wnioskiem o przyznanie tej pomocy (spełniające kryteria) zostały nią objęte. W ocenie Wójt było to wynikiem właściwej współpracy pomiędzy Urzędem, placówkami oświatowymi oraz GOPS.

Z obserwacji Wójt wynika, iż zjawisko stygmatyzacji związane z uzależnieniem darmowego dożywiania dzieci od kryterium dochodowego na terenie Gminy nie występowało. Wypłacanie świadczeń socjalnych dla rodzin uczniów, do których otrzymania nie było stosowane kryterium dochodowe takich jak „500+”, „300+” oraz pomocy o charakterze socjalnym spowodowało, że zjawisko stygmatyzacji dzieci objętych Programem nie miało miejsca. Brak było sygnałów o takich przypadkach wśród dzieci w szkołach na terenie naszej Gminy.

(akta kontroli str.669-671)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Rozliczenie dotacji za 2019 r. oraz zestawienie ilościowo-wartościowe wydatków dokonanych w 2019 r. na podstawie faktur i innych dowodów księgowych w ramach Programu zostało dostarczone do Kuratorium 23 stycznia 2020 r., tj. z ośmiodniowym opóźnieniem w stosunku do terminu określonego w § 5 umowy dotacji z 2019 r.

W tej sprawie Wójt wyjaśniła, że nieznanne były jej powody dlaczego dokumenty zostały przesłane do Kuratorium po terminie.

(akta kontroli str. 318-321, 464, 470-475)

OCENA CZĄSTKOWA

W okresie objętym kontrolą Gmina zapewniła przekazywanie do Wojewody informacji rocznych o realizacji modułu 1 i 2 Programu. Na ogół terminowo przekazywała do Kuratorium sprawozdania i rozliczenia umów dotacji w ramach

modułu 3. Jednakże rozliczenie dotacji za 2019 r. oraz zestawienie wydatków zostało przekazane z opóźnieniem.

IV. Uwagi i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli w wyniku kontroli nie sformułowała uwag. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Podjęcie działań w celu dostosowania Strategii do wymogu określonego w art. 16b ust. 2 pkt 2 ustawy o pomocy społecznej poprzez ujęcie w niej prognozy zmian w zakresie nią objętym.
2. Rzetelne weryfikowanie przez organ prowadzący wniosków szkół o wsparcie finansowe w ramach modułu 3 Programu.
3. Podjęcie działań mających na celu zapewnienie właściwego nadzoru nad działalnością GOPS w zakresie powierzonych zadań realizowanych w ramach Programu.
4. Prowadzenie wyodrębnionej ewidencji księgowej środków uzyskanych z dotacji, jak i środków własnych przeznaczonych na realizację zadań oraz wydatków dokonywanych z tych środków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Olsztynie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Olsztyn, 15 października 2021 r.

Kontrolerzy
Anna Kamińska-Bisior
starszy inspektor kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Dyrektor Delegatury
w Olsztynie
z up.
Barbara Zajdel

.....
podpis

.....
podpis

